

Budapest, 1876.

14. szám.

Április 6.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

A kedélyesség.

I.

(Cs. J.) A tartós boldogságnak elmaradhatatlan kísérője a kedélyes hangulat. Olyan ez mint azon átlátszó fény, mely a csendes, tiszta vizű csermelyt jellemzi, azonnal felismerhető s jó hatással van környezetére. Ott ragyog ez a szemben, a homlokon, az ajkakon és az egész arczon, de hány szembe kell mégis tekintenünk, míg végre fellelhetjük! Ez pedig világos jele annak, hogy az emberek nem boldogok.

Különös marad az mindig az emberiség történelmében, hogy midőn az emberek a két főczél, az erényesség és boldogság közül egész erővel és majdnem kizárólag az utóbbi után törekszenek, hasonlíthatlanul kevesebben érik el, mintha az erényességre törekednének. Tekintsünk csak szét, a művelt 19-dik század gyermeke elvonatkozva a tulvilág lététől minden igyekvését földi jólléte-, s boldogságának megalapítására fordítja, s ezen irányban oly áldozatkész, hogy inkább elveszti felebarátainak szeretetét és becsülését, oda dobja a nyomornak családját, csak hogy egyéni boldogság-vágyát kielégíthesse.

Az uzsorások serege gyakran csak azért teszi tönkre számtalan embertársát, hogy fényűzés közepett zajos örömei s a kék karján élvezhesse az életet, s ha a tönkre jutott, nyomorult embereket megkérdeznék, hogy mi vitte őket ennyire, ismét csak az élvezet és gyönyörök hajhászása volna az ok.

És ily magas ár mellett az emberek még sem jutnak el főczéljukhoz a boldogsághoz, mert a zajos örömei, kéjek elmámorítanak csak, de boldogságot és ami ennek felismertető jele, folytonos kedélyes hangulatot nem nyújtanak soha.

Felharsanó kacaját vagy gyönyörtől ujongó kiáltásokat hallhatunk gyakorta, de ama örökös vidámság,

mely az arczot oly nemes fényvel árasztja el, igen ritkán lelhető ma fel, mert szilárd erkölcsi alapot követel és tételez fel.

Sokrates még a méregpoharat is mosolyogva fogadta, míg a mi férfaink a legjelentéktelenebb bajok miatt kétségbeesnek. Majdnem két osztályba sorozhatjuk ma az embereket, egyik részen vannak az örömeiben dobzódk, a másikon, kik magukat szerencsétleneknek vallják.

Ama maradandó lelki nyugalom, mely egyes böles gondolkozóknak sajátja, kik az örömet és a bajt egyenlően mulékonynak tekintik, le kezd tűnni az élet színteréről, komor, mogorva kedélylyel s gyakran testi erejük feláldozásával végzik rohamosan legtöbb munkájukat, csak azért, hogy pénzre tegyenek szert, minek segélyével ismét egészségek romlására szenvedélyeiket kielégíthessék.

Nem keresztényi élet az! Az a tulságos pénzkerezési sovargás már pogány szellemre mutat s eszünkbe jutnak a szentszavak. Nézzétek a mezők liliomait!...

A mogorva, önmagával meghasonlott kedély szintén némi pogány színezettel bír, mert Krisztus urunk tanaival meg nem fér a komorság, s még a pogányok közül is a bölesek megvetették azt s az embereket arra tanították, hogy az örömet a lelki javakban keressék, mert csak így lehet tartós. Plato azt mondja: »Laetitia pura in solis animae bonis invenitur, ideo sapiens in se gaudet, non in ea, quae circa se sunt.«

Oh nagy szükség van hazánkban arra, hogy megtanuljunk kedélyes hangulatban maradni még akkor is, midőn a bajok összetornyosodnak fejünk felett, mert az állam mindig nehezebb pénzügyi helyzetekbe bonyolódik, s az állam bajai megtízszereződve fognak az egyes polgárokra nehezéni. Mennyi tönkrejutás, mennyi inség, nyomor fog az eddigi országos gazdálkodás után következni, s ha nem tanuljuk meg előre mulékony

bajnak tekinteni a földi rosztat, hány nemes szív csend a kétségbeesésnek áldozatul!

Az öngyilkosság, eme rettentő jelensége a kislelkűség- és vallástalanságnak, ne pusztítsa úgy is gyér számú nemzetünket, pedig ezt el nem kerülhetjük más képen, ha csak meg nem tanuljuk Plátótól boldogságunk forrását önmagunkban keresni. Biztos vezér erre a kedélyesség, mert ez mint külső a belső boldogságnak tükréül szolgálván, azonnal szemünkbe tünteti, hogy mit kell kerülnünk, mit tennünk boldogságunk megalapítására.

A kedélyesség nem egészen magától születik, s mivel ugyis a gyári életkorában vagyunk, lássuk, nem lehetne-e azt mesterségesen gyártani, anélkül, hogy önmagunk előtt színlelökké válnánk.

A Z Á R V A.

Mint száraz ága a kidőlt fatörzsnek,

Egyedül állok e nagy földtekén;

Vig emberek járnak kelnek előttem,

Ninesen közöttük árva, nines, csak én!

Mit ér a száraz ág a zöld lombok között,

S a szív a világban, ha gyászba öltözött?...

Ki, ki a temetőbe ... ott vagy jó anyám...

Oh, a hely, hol nyugszol, legkedvesebb tanyám!

A sirkeresztre hajtom bús fejemet,

S hő könnyeimmel áztatom sírod;

Nines senki itt, ki látná könnyeimet,

S aki gunyolna látva, hogy sírok...

Nines semmi nesz, csak keblem gyászos sohaja

Rezeg a légen át s ajkam panasz-szava:

Oh kelj fel jó anyám, nézd testem mint remeg,

Hő kebleden még egyszer hadd nyugodjam meg!

S te nem felelsz hű gyermeked szavára,

Te nem felelsz, bezárult ajkad;

Oh, hát a szeretet határa a sír,

S a halállal minden láncz elszakad?...

Oh nem, nem így szeret, nem így a jó anya,

Szeret az akkor is, ha szíve szakada!

Ha nem ver is szíve s nyugszik a föld alatt,

Ez él a sirban is ... szerelme megmaradt!

Ha majd a bánat elsorvaszt, jó anyám,

A szívem, mint a zengő hur, megszakad,

Ha majd a zord éjjel után a hajnal

Élettelen találja hű fiad:

Sírod felett a téli szél zokogja majd

Végső fohászomat s a bús halotti dalt...

Hozzád vágyom anyám ... ha nincs törzsön a galy,

Fonnyad, szárad, míg észrevétlenül kihál.

Karsay Virgí!

Egy kaland az alligatorok között.

Elbeszélés.

Lilla Bódogtól.

I.

Az észak-karolinai parton, az albemarlei és pamlicói öböl között terül el a nagy Alligator-Swamp vagy alligator-mocsár, közepén egy tóval, mely hemzseg ezen rut eszúzó szörnnyetegektől, melyektől a nedves és egészségtelen vadon nevét kölcsönözte.

Az Alligator-Swamp alatt azonban nem szabad egy több mérföld hosszú és széles mocsárt képzelnünk. A tájék inkább, habár időnkint víz alatt van és mindig mocsáros, ciprus-, gyalogfenyű-, eserfa- és fenyűfa-erdővel van borítva, mely helyenkint majdnem hozzáférhetlen sűrűséget képez és mindenféle vadállatoknak szolgál lakhelyül, melyek a már említett alligatorokkal és a muskítók milliárdjaival a magányt benépesítik.

Csak néha merészkedik egy vadász ezen vad, szomorú és veszélyes magányba. Néhány szegény kalandos fickó bolyong az erdőben, megfürja a fenyűfákat s kis teknőkbe gyűjti a kifolyó terpetinolajat. Mibelyt néhány hordóra valót összegyűjtöttek, árujokat a tengerparti városokba viszik, a szerzett pénzt azután pár nap alatt elverik s ismét visszatérnek foglalkozásukhoz.

Egy három férfiből álló terpetingyűjtő kis társaság ütötte föl tanyáját egy mérföldnyire az Alligator-Swamptól, egy fenyűerdőben, hol terpetinszüréssel voltak elfoglalva. Fahéjból összetákolt kunyhó szolgált lakhelyökül. Egy kis hordó liszt, egy kis hordó whiskey, egy zsák pemmikan (napon szárított marhahús) volt egész élelmikészletük. — A vadászat olykor friss sültet nyújtott nekik, mert fegyverrel és löszrel el voltak látva. Legnagyobb baj volt rájuk nézve, ha a whiskeyjük hamar el talált fogyni. A rothadt, egészségtelen mocsárvíz természetesen nem igen jól ízlett nekik italul.

A férfiak ketteje benszülött amerikai volt. Korra nézve mindegyikük 40—50 éves lehetett, testalkatuk erős volt, az éghajlatot annyira megszokták, hogy a lázterhes mocsárlég egészségeknek eddig nem igen ártott, hamindjárt bozontos szakállu arcuk halál-sápadt volt is. A két férfi John és Jack Wilson fivérek voltak. A harmadik társ egy egészen fiatal, alig 20 éves legény volt, egy Menken Pál nevű szőke, szép hollandi matróz, ki könnyelműségéből, kalandvágyból s mert rosszul bántak vele, egy bremai briggről megszökött, midőn ez Plymouthnál az albemarle öbölben kikötött. Menekülése közben az Alligator-Swampbe került és egyelőre a két terpetingyűjtőhöz csatlakozott. Még csak hat hét óta volt köztök, de már meguntá torkig ezt a foglalkozást.

1851-ben történt. Forró szeptemberi est volt. A nedves talajból fehéres köd emelkedett s az erdős tájat a lázkipárolgás szemfedőjével vontá be. A három férfi hosszas vándorlásról tért vissza a fenyűerdőből, edényekkel, melyek terpetinolajjal voltak tele. Vacsorát készítettek, melyet jó étvágygyal elköltöttek s azután kunyhójok előtt leültek, pipázva rövidszáru pipáikból

s feleslegve, míg mellettök hatalmasan füstölgő fahalmazt égettek, hogy a muskítókat elűzzék.

Egyre sötétebb és sötétebb lett.

A sűrű ködön át egyszerre hangos: »Hohó!« kiáltás hallatszott.

A terpetingyűjtők meglepetve ugráltak föl a tüztől. Már hetek óta nem láttak itt idegen arcot. Ki lehetett az idegen, ki éj idején a vadonba egész az ő fahéjkunyhójokig merészkedett?

Az idősebb fivér indítatva látta magát az ismeretlen kiáltását egy hatalmas: »Hohó! jer vándor a tüzhöz!« kiáltással viszonzai.

A kiáltásra egy nagy, vad tekintetű kutya ugrott elő fogvicsoritva s pár percz mulva gazdája, egy széles vállu, nagytermetű, mintegy negyvenéves férfiú követte, merész, napbarnított arczzal és villogó szemekkel. Öltözete egy szarvasbőr ujjasból, bő nadrágból állott hosszuszárú eszímával; fejét viaszosvászon kalap fődte, egyik vállán egy pokrócz, a másikon egy löfegyver lógott. Ezenkívül még bőven el volt látva más fegyverrel is; mert övében két hosszú kés és egy revolver villogott; továbbá egy golyótartó löportülökkel és egy élelmi szerekkel telt zsák lógott hátán. Mindez összesen meglehetősen terhet képviselt, tulajdonosuk azonban nem sokat látszott törődni velök.

»Csak hogy végre éjjeli fődélre találtam ezen az átkozott vidéken«, mondá az idegen, letéve batyuját és a tüznél helyet foglalva. »Ugy hiszem, hogy ti azon emberekhez tartoztok, kik gyantát és terpetint gyűjtenek ezen borzasztó mocsáros erdőkben. Nemde?«

»Eltalálta«, felelé John Wilson.

»No, mindjárt gondoltam. A terpetinszagot egy negyed mérföldnyire érezni lehet.«

»Mióta barangol itt ebben a vadonban, sir?«

»Négy nap óta. Csütörtökön indultam Leechvilleből két emberrel, kiknek segíteniök kellett volna engem vállalatomban. Midőn azonban a bolondok néhány mérföldnyire a mocsárvidékre hatoltak s egy éjet a szabadban töltöttek, megijedtek a lázködtől, mely éjjel a nedves talajból oly sűrű rétegekben emelkedik. A gazemberek nem akartak tovább követni s gyalázatosan cserbenhagytak. Az élelmiszerek egy részét hátra kellett hagynom, hogy előre hatolhassak, mert én George Osborne megszoktam, hogy terveimet kivigyem, hamindjárt csörgökigyók és alligatorok egész legióival kellene is találkoznom.«

»Hogyan, sir? Ön George Osborne, a híres rabszolgavadász? Ejnye, én önről már sokat hallottam beszélni.«

»Elhiszem«, felelé a vendég eléggülten. »Ismeretes vagyok Virginiában és a két Karolinában mint nigger vadász. Van-e kedvetek, emberek, 100 dollárt keresni?«

»Persze, hogy van. De szeretnénk tudni, mily munkával szerezhetjük meg ezt a jutalmat.«

»Hát úgy, hogy néhány napra abban hagyjátok piszkos terpetingyűjtésteiket, s követték engem portyázásban. Két niggert bell befogni, kik egy gyapotültetvényről megszöktek s az Alligator-Swampbe menekültek.«

»Tudja azt bizonyosan?«

»Minden jel oda mutat. A megszökött niggerek

egy szerelmespár, egy férfi és nő. Szökésökben néhány rabszolga segédkezet nyújtott nekik, kik azután a korbácsütések alatt bevallották, hogy a megszökött párnak szándéka az Alligator-Swampben elrejtőzni. Én épen akkor az ültetvény közelében tartózkodtam, s Beauchamp ur, az ültetvényes értem küldött. Megegyeztem vele 400 dollárban. Ezen árért köteleztem magamat, hogy a szerelmes párt kihozom az erdőből. Eny nyiből áll az egész.«

»No, ön akkor igen veszedelmes vállalatba bocsátkozott, sir. Ön természetesen még beljebb akar hatolni a mocsárba.«

»Magától értetik.«

»Beljebb a lázgöz oly borzasztó, hogy csak a niggertermészet képes vele dacolni. Emlékszem egy virginiaira, ki egyszer behatolt oda. Sohasem jött többé vissza. Azt hiszem, hogy az alligatorok felfalták.«

»Meglehet«, mondá Osborne egykedvűen. »Nos, van-e kedvetek engem követni és 100 dollárt keresni?«

»Mit gondolsz, Jack?«

»Én azt gondolom, hogy megmaradunk a mi terpetin-üzletünk mellett«, dörmögé John öcsese. »Holnap hordóink tele lesznek s azután távozzhatunk e vadonból, hogy egy ideig megint vígan éljünk. Azonban itt van egy fiatal hollandi, ki a terpetinszagot nem nagyon szereti s ki talán hajlandó lesz önt követni. Persze ez esetben le kellene mondania a terpetinkereményből őt megillető részről.«

»Hisz abból úgy sem sok vár reám«, mondá a volt matróz. »Az én részem az egésznek tizenkettő része, a ti saját becslestök szerint alig lehet 30 dollár. Élvezetet csakugyan nem találok többé a terpetinszagban. Én elmegyek az urral, ha puskát és egy kis lőszert adtok nekem. Pokróczom és késem van. — Fölteszem, uram, hogy megfizeti nekem a 100 dollárt, ha vállalata az én segélyemmel sikerül?«

»Tulajdonképen ez nagyon sok«, dörmögé a rabszolgavadász rövid megfontolás után. »Azonban csak legyen! Szükségem van segédre, mert habár én ember is vagyok talpamon, a niggerek elfogásához kell valakinek mellettem lenni, hogy éjjel velem felváltva őrt álljon, mihelyt a szökevények kezeim közt vannak s kísérni kell őket. Itt a kezem. Hogy hívnak?«

»Menken Pál a nevem«, mondá az ifju, tenyerébe csapva az idegennek.

Amint a szerződés ily módon meg volt kötve, a négy ember lefeküdt. Mig a Wilson testvérek és George Osborne, kik mindhárman a forró éghajlathoz hozzá voltak szokva, csakhamar horkolni kezdtek, Pál még sokáig fészkelődött kemény ágyán gyötörtetve a köd, forróság, a muskító és terpetinolajszag által. Ő, maga is megszökött hajóslegény, most szegény menekült nigger rabszolgákra fog vadászni. Csaknem lelkesmereti furdalást érzett, midőn a dolgot jobban megfontolta, kalandvágya azonban ismét felülkerekedett, annyival inkább, minthogy a két Wilson társasága beléje is beloltotta már azon megvetést, melylyel a szegény négerek iránt majdnem minden amerikai viseltetik. Végre még is csak elaludt.

(Folytatása következik.)

Anikó.

V. R. Buticescu beszélye.

Románból fordította Hajnal József.

Egy faluban lakott egy asszony; derék és becsületes, kinek fejét már megezüstölte a nagy vegykovács — az idő. Özvegy, de jómódu volt; volt majorja, négy ökre, jól vasalt szekere, néhány darab juhoeskája, szóval a falu előkelőbbjeihez tartozott.

Az özvegyasszonynak volt egy fia és egy lánya; a leányt Anikónak hívták. Anikó eladó lány volt, s szép, kihez hasonlót hét faluban sem találni. Szeretője is volt a lánynak, szerette a bíró fiát; és a fiu is szép volt, mint a virág, hozzá még becsületes ember, kire csakugyan rá illettek a dal szavai: »Nem volt párja a faluban Kerekes Andrásnak,« mert Kerekes Andrásnak hívták a legényt.

Andris is szerette Anikót lelke egész mélyéből; de volt egy anyja, — egy szívtelen nő, — szavaiban éles, mint a nyíl, és ez a fiatalok szívébe a veszekedés és a viszály magvát akarta beoltani. Andrisnak anyja az özvegyasszony esinos majorjára szerette volna rá tenni a kezét; de az özvegyasszony ezt saját fiának akarta megtartani. Szép és drága jegyajándékot készített Anikó számára, esakhogy az ősi tűzhelyen édes fiát tarthassa meg.

Andrisnak nem kellett a világon senki sem, csak szívének Anikója, és Anikó megesküdt, hogy örökös pártában marad, ha Andrisé nem lehet.

De Andris anyja, látván, hogy áll a dolog, cseltszótt, — s rábeszélte fiát, hogy menjen másokhoz háztűznézőbe, s ezáltal ijesztsze meg Anikó édes anyját. És Andris — híven a csalárd anya álkönyveinek — valóban rászedette magát, s az anya szavai szerint cselekedett; a következményekre? — azokra nem is gondolt. Anikó is tudta ezt, de nem volt mit tennie, csak sirt szegényke éjjel és nappal, — sirt, és nem panaszkodott senkinek.

Kinek is panaszkolt volna el szíve bánatát?!... Édes anyját fájalmának részesévé tenni sajnálta: Andrisnak pedig nem szólhatott, mert már rég ideje nem is látta. — Andris ezalatt csak járt háztűz nézni egyiktől a másikhoz, s ahol csak volt, a lányok dícsékedtek vele, mert hiába a legény szép is volt, gazdag is.

Pünkösdi ünnepe is megérkezett. Anikó most még játszani sem ment, mint másszor. Ő gyászolt; gyászolta drága halottját: elvesztett szerelmét és boldogságát.

Pünkösdi másodnapján a legények úgynevezett »kalákák« *) tartottak. Anikó is elment.

— Menj Anikó, — mond az édes anya, — menj édes lelkem, hogy ne mondassák azt, hogy bánatodban még a házból sem megysz ki; — soh' se busulj, van még elég férfi, kirendeli a jó és igazságos Isten még a tiedet is.

De jobb lett volna, ha el nem megy szegény. Andris, gonosz anyja szavaira még mindig hallgatva, egész este csak másokkal táncolt, s Anikóra még csak rá sem nézett, sőt csupa daczból és boszantásból az

*) »Kalákák« a román népnél divó mulatság.

Anikótól kapott gyűrűt is levonta ujjáról. Anikó ezt látva — mint üzött szellem éjfélkor — sietett haza, és sirt... sirt még keservesebben, mint azelőtt. Más barátja nem volt, csak — a köny. Hiszen mikor az embernek fáj valami, olyan jól esik sirni!...

Igy mult el néhány hónap, az ősz is beköszöntött újra. Anikó a fonóba sem járt el többé; nem akart többé résztvenni ott, ahol mindenki oly vig, oly boldog, ahol oly sok édes órát töltött a félrevezetett kedvessel.

Eljött végre sz. András estéje, — a kuruzslók és babonások éjszakája. Anikó ugyan nem volt barátja a babonának, de ah, sokra viszi az embert a nyomorúság! Hallotta sokszor, hogy ezen az éjszakán a leány különféle babonás szertartások által lekötheti magának a legényt, sőt a szertartást is tudta, s elhatározta magát arra, amit más leányok is megtesznek.

A falu felső végén volt egy puszta ház. Hajdan büszke uri lak, de most csak puszta, komor falak; egy pár omladék, holmi kőfal maradt meg, mint a rég mult idő letűnt dícsőségének kiáltó tanubizonysága. Szent András éjjelén itt tarták a lányok babonás szertartásaikat.

Anikó amint föltette magában akként cselekedett. Éjjel, majdnem éjfélnél, csikorgó hidegben s térdig-érő hóban ment a puszta ház felé. — Mennyi kint, mennyi szenvedést kelle szegénynek kiállania, míg meggyőződése ellenére is a végletekre ragadtatta magát?!... De a szerelem ragadja és viszi az embert hegyen s völgyön keresztül.

Épen az éjfélnél utolsó óráját kongta el a toronyóra, midőn Anikó a puszta házhoz ért. — Holdtölte volt, s a hold rezgő sugarai megfihéríték a puszta ház ódon falait. Oly gyászos, oly fájdalmas érzést keltő volt az ünnepélyes néma csend.

Anikó keresztet vetett magára, s előbbre lépett. Az ajtón be akart menni, azonban a küszöbön hirtelen megállott, s reszketni kezdett, mint a falevél. A puszta házban, a fal mellett állott egy fekete ember — ijesztő rémkép — magas és sovány, mint a mesebeli szörnyek.

Anikó ismét keresztet akart vetni, de fájalmában s rettegésében kezei megtagadták a szolgálatot. S ugyanakkor a dombon s a közel erdőn farkas üvöltés zuggott át... s az üvöltés oly borzalmasan, oly fájdalmasan vészelt el a komoly csendben...

* * *

Migezek a puszta háznál törtétek, a faluban benn fonókában játszott az ifjuság, s jó kedvben tölté el az időt. Már későre, majdnem éjféltre járt az idő; a leányok tele fonták orsójokat, a serdülő ifjak ásítózni kezdének, a nagyobbak azonban még most sem akartak haza menni.

Tréfát tréfa váltott fel; egyszer csak egy göndörfürtű ifju felkiált:

— Fiuk! — Az óra mindjárt üti az éjfélt, mely a búbajosok és boszorkányok órája. Ki lesz köztetek az a legény, aki most elmenjen a puszta házba, és a kést a ház padlójába üsse? — S e szókat mondva kését kivevé zsebéből.

— Én; — kiált egy szép legény, sugár mint a fenyő, — s szavainak bizonyosságául rögtön el is vevé a kést. A bátor legény Andris vala.

A falu ifjusága ott maradt a fonóházban, míg Andris a puszta házba ment. Mikor odaért, már elmúlt az éjféli. Andris kezébe fogta a kést, s épen az ajtón be akart menni, midőn a küszöbön hirtelen remegés fogta el. A puszta ház belsejében kinos nyögések hangzottak. Andris megállt, s hallgatózni kezdett. A nyögések mindinkább hallhatóbbakká lettek, melyekből az ifju könnyen fölismerte, hogy emberi lény van a szobában; s bátorságot véve magának belépett a szobába.

— Ki van itt? — kiálta elég hangosan.

Szavaira senki sem felelt, csak a nyögés, az még mindig hallható. Közelebb megy Andris, lehajlik a földre, és ... oh ég ... megismeri Anikót.

— Anikóm, édes Anikóm, kiálta fájdalomtól szorult kebelével az ifju.

— Hallgass — mond Anikó csendesesen. — Lásd ott az a fekete ember az a rossz szellem nézd, nézd mint mozog!...

Andris széttekintett, de mitsem látott.

— Kedves Anikóm! édes lelkem, nézd meg csak jól, nincsen ott semmi....

— De igen ... nézd csak ott ... a fal mellett.

Andris ismét körülnézett, s a falon visszatükröződni látta saját árnyékát. A hold az ajtón világított be egyenesen, s árnyékát ép előtte verte vissza a falra.

— Anikóm lelkem! Csak árnyék az. Kelj föl szíven, kelj föl; én szerettelek mindig, én szeretlek most is, szeretlek úgy, mint életemet.

Anikó még hallotta szavait, de többé nem beszélt. Szemei megüvegesedtek, kezei hidegek lettek, és szava elállott. — — —

Reggel a faluban halottnak harangoztak.

— Ki halt meg? — kérdé egyik is, másik is a faluban.

— Anikó! — felelék rá mások.

* * *

A temetésre az egész falu megjelent. Megsíratta Anikót öreg és fiatal, ifju és leány, de hiszen mikor olyan jó volt, mint az angyal, s olyan szép, mint a virág. — Csak Andris nem volt a temetésen... Alig tették sirjába a szegény leányt, ismét halott felett kondult meg a harang. Andris feküdt a terítón.

Egy sirba temették Anikóval. — Akik nem lehetnek egymáséi itt; találkoztak legalább a tulvilágon.

TÁRCA.

Igazi Maecenások.

(Egy magyar püspöki karigazgató életéből.)

Vajda Vikortól.

(Folytatás.)

II. Olasz emlékek.

A kényelmes, gonácalan életet aggodalmak váltották fel, és fiatal barátunk csak most kezdte felfogni, csak most bírta méltányolni, mily páratlan előnyök kedvezésével nyílt meg számára jötevéje udvarában az élet, mit birt ő e jöszívű hercegeben s utolsó sorban, hogy mit vesztett távozása következtében.

Eddig mások gondoskodtak róla, most maga jutott ama helyzetbe, hogy az önfentartás szigorú követelményeivel megküzdjön. Megszokva a kényelmet, bőséget, csekély fizetéséből, melylyel az előtt csak apró szeszélyeinek és bohóságainak hódolt, most napi szükségleteit sem tudta fedezni és mindenkép oly nélkülözések kezdtek gyötörni, melyekről mindedig fogalma sem volt. Szívesen adott volna magán leczkéket, csak hogy csekély jövedelmét valamikép gyarapítsa; de nagy elfoglaltsága miatt a színháznál s a császári udvarnál, hol hangversenyezni volt kénytelen, e szándékát nem valósíthatta. Durazzo gróf, az udvari színház intendansa, egy pártfogója közbenjárására mégis megtett annyit, hogy négyszer hetenkint felmentette kötelezettsége alól, de szerződését fel nem oldhatta, fizetését fel nem emelhetette.

Ez új pártfogója nem volt más, mint az akkor már ismert Gluck lovag, mivel ő még a hildburghauseni herceg udvarában kötött ismeretséget, őt szeretni és bámulni tanulván, főleg a »La Danza« című kedves kis vígdalműve folytán, melyet a schlosshofi kerti ünnepély alkalmával hallott és látott. Gluck lovag huszonnégy évvel volt idősebb nálánál és mint udvari és színházi karigazgató nagy hírnévnek, nagy befolyásnak örvendett, noha nagy dicsőségének napja még csak később jött fel.

Tehát még mindig a hildburghauseni herceg kegymaradványát élvezte még eltávozta után is?

Ugy van!

Mintegy másfél évig tartott e nem épen kedvezőtlen, de mégis egyhangú állapot, midőn Gluck egyszer azzal a nyilatkozáttal lepte meg, hogy ha némi pénzre tehet szert, ő magával viszi Bolognába, hová egy dalmű szerzése és színterhozata végett meghitták. A könnyelmű fiatal ember pénz dolgában ugyan nem bővelkedett, de égett a vágytól meglátni Olaszországot. Shakespeare szerént a művészet bölcsőjét, hová Bach Sebestyén és Beethoven kivételével minden nagy művész elzarándokolt. Olaszországba menni, Gluckkal utazni! Mily varázs rejlett e két szóban egy oly művészre nézve mint Dittersdorf, ki e percztől fogva a legszebb álmokkal szötte körül gondolatait; de hiányzott a költség és minden okoskodása hiábavalónak bizonyult be ama ténynyel szemközt, hogy pénze nincs.

Gluck vágta ketté a csomót. Mert noha egy lelkes műbárát megoldotta a pénzkérdést, meg a legelőnyösebben Dittersdorf javára; mégis Gluck volt az, aki barátjának huzamosb időre szabadságot eszközölt ki az udvari intendánsnál, mintegy kétszázhuszonöt forint utraváló utalványozását a császárnénál és kieszközölte, hogy fizetését tovább huzhatja.

Az eléje tornyosult akadályok ily módon történt legyőzése után barátunk Gluck és két nő társaságában utnak eredt. Gluck feltette magában éjjel-nappal utazni, hogy mielőbb Bolognába érjen és a dalmű irását megkezdhesse; de e szándékáról csakhamar letett, mert a nők a szakadatlan éjjelezést ki nem állván lovagias ember létére szívesen alkalmazkodott hozzájuk. Két kocsiban utaztak még pedig felváltva és úgy, hogy egyszer Dittersdorf, a következő állomáson Gluck játszta a védő és kíséző lovag szerepét a leány kocsijában, egyikök így mindig az anyának maradván, ki nem kevésbbé volt eleven és vig, mint leánya a Signora Marini néven ismert prágai primadonna. Gluck híres nagy udvarló volt, de Dittersdorf sem akart hátrálni, és így a kölesönös feltékenység és versengés csak nevelte a nők mulatságát, melyet ők kísérik rovására mindenkép fokozni igyekeztek.

Történetünk idején Gluck lovag már ismert ember volt Bolognában és neki köszönhető Dittersdorf is, hogy várt vendég gyanánt fogadták. Az új operaház készen állott és még csak az új dalmű hiányzott, melylyel az előadások sorát a közelgő pünkösd első napján megnyitni lehessen. A szöveget *Metastasio* szolgáltatta és Gluck oly gyorsan dolgozott, hogy tíz nap múlva már az első felvonást betérjeshette lemásoltatás végett. Gluck »Il Trionfo di Clelia« című dalművével nyitották meg ama színházat, melyben egy századdal később, az ezelőtt néhány évvel elhunyt genialis *Mariani Wagner* »Lohengrin«-jének remek előadásával a bolognai zenekar és énekesek kitűnőségéről ismét oly meggyőző tanubizonyságot tett.

Képzeltetni, hogy Dittersdorf az új légkörben meglelte vágyait netovábbját. Gyönyörködhetett az építészet, a szobrászat, festészet minden ágában, ami pedig a zenét illeti, úgy találta, hogy oly forrásra bukkant, melyből tetszése szerint meríthet szépet és jót. A város, mely Európát az első egyetemmel ajándékozta meg 1158-ban; 1622-ben már a zenebarátok akadémiajával díszeskedhetett és 1633-ban a *Filarmonica*-t alapítá, mindig méltó volt magához és műkincseivel mindenkit meg tudott örvendeztetni. Dittersdorf nem fogyott ki a meglepetésekből, és ha a templomok nézésében, képcsarnokok megsejtelésében kifáradt, a kerteket, sétányokat kereste fel, melyek dús színvegyületei s bájoló kedves illatu növényzete hazájában nem ismert életet okozott neki.

Ebéd után látogatásokat tettek, sorra véve a Bolognában élt nevezetesebb férfiakat, kiket Gluck huzamosb idő óta ismert, már többször is megfordulván e városban.

Első ezek között a világhírű zenészeti diktator, a nagy zenetudós, a mesterek atyja, *Martini* atya volt, ki iránt Gluck a legnagyobb tisztelettel viseltetett; a már hetven éves zeneszerző a legnagyobb nyájassággal fogadta németországi vendégét és tanítványát.

Még egy más öreg ur is lakott akkor Bolognában, szintén oly nevezetes, mint *Martini* atya, s nem kevésbé szeretetre méltó, ki a vele egykoru zenetudósnak lelki, testi barátja volt: *Farinelli Carlo* kasztrát énekes, ki babérjain és énekével szerzett kincsei között pihente ki fáradalmait Bologna mellett egy nyaralóban. Dittersdorf hírből már ismerte e nagy énekest és most valódi öröme szolgált vele személyesen is érintkezhetni, fejedelmi vendégségeiben résztvehetni. Tudta róla, hogy okos, tanult férfi, ki elég tudományyal bírt arra, miszerint művészet mellett még az állam gépezetét is vezesse Spanyolországban, *V. Fülöp* királynak kedvence, minisztere és a *Calatrava*-rend lovagja lehessen: de ennyi gazdagságról egy szegény német művésznek fogalma nem volt. *Farinelli*-ről beszélik, hogy Londonban egy megkötözött epedő hőst ábrázolván, énekével annyira meghatá a vérszopó zsarnokot személyesítő *Senesinót*, ki őt még nem hallotta, hogy az elrugaskodott gonosztevő megfélemlézve szerepéről s a helyről, ellenfelét forrón kebléhez szorítá. *Farinelli* sok jót tett és mint a szegények valódi atyja is szép emléket hagyott maga után. Még egy másik nemes szenvedélye gyanánt a zenemű- és kézirat-gyűjtést említik, s e tulajdonával oly gazdag zenetárra tett szert, milyennel akkor senki sem díszeskedhetett. E zenetárból merítette aztán *Martini* atya ama kutföket, melyek felhasználásával a zenetörténet alapját megvetette.

De oly városban, hol a zeneművészet a nyilvános élet egyik kiváló és kiegészítő tényezőjeként szerepelt. Dittersdorf finom művészége nem maradhatott soká titokban. Melyik valamirevaló zeneszerző is indult volna világgá anélkül, hogy legalább

egy hangszert ne játszó bevégezt tökélyvel és az előadás művészetének is avatott képviselője ne legyen? Dittersdorf kedvenc hangszere, mint már tudjuk, a hegedű volt. Hiszen, ha úgy tetszik, röplünk végig a zeneszázadok emlékére, s úgy fogjuk tapasztalni, hogy állításunkkal az igazság és méltányosság határát egy hajszálnyival túl nem léptük, de még csak gyöngéd-telenek se kívántunk lenni.

Mert ime *Frescobaldi* és *Couperin*, *Bach* Sebestyén hírneves elődei kész művészek voltak, kiknek előadásmódját és ujjrakási rendszerét *Bach* is elfogadta, aki pedig tudvalegőleg valamieskét csak értett a zongorázáshoz és az orgona mellett is megállta helyét. *Haendel*, a komoly szenvedélyességű és minden kicsinyletes iránt valódi megvetést tanusító *Haendel* oly gyönyörűen zongorázott, hogy *Scarlattit* is elragadta, ki pedig szintén nem tartozott a mindennapi emberek sorába. Az olasz iskola nagy képviselői valamint a francziák mint előadó művészek is kitétek magukért. *Mehul*, *Gretry*, *Della Maria* remekül hegedültek, zongoráztak, énekeltek, gordonkáztak; *Gluck* több hangszerezen művészkedett; *Haydn*, *Mozart*, *Beethoven* az éneket, a hegedűt, a zongorát mint elsőrangú virtuózok nagy előszeretettel ápolták; *Boyeldien* mint énekes, zongorász és hárfaművész is nevet vívott volna ki magának és nem szorult a zeneszerzőre; *Weber Mária Károly*, *Spohr*, *Meyerbeer* és *Mendelssohn* mint előadó művészek is kitétek; de ne hogy továbbra is fárasztjuk nagyon is gyakori s talán már unalmas kitérésünkkel az olvasót, és közvetlen, élő bizonyítékkal is igazoljuk, mennyire karöltve jár a zeneszerzői tehetség az előadói művészéggel: arra hivatkozunk, ki zenénk érdekeiben sokat fáradozott s a magyar opera elszigetelt, keskeny ösvényén úgyszólván teljesen egyedül halad. S ez nem más, mint *Erkel Ferencz* a »*Hattyúdala*« és a »*Hymnus*« szerzője, ki pályája kezdetén és kortársai előtt jeles zongoraművész hírnevében állott.

(Folytatása következik.)

RÖVID HIREK.

— Királyné ő Felségét csak e héten várják hazá Angolországból.

— Legfelsőbb adomány. A király ő Felsége az aranyos-megyesi g. kath. templom helyreállítási költségeire magán-pénztárából 200, a tiszavidéki árvízkarosultaknak ötezer forintot adományozott.

— A gödöllői királyi kastély termeit, melyek eddig igen egyszerűen voltak butorozva, újonnan s fényesebben fogják fölserelni. Uralkodó szin a piros lesz.

— *Liszt Ferencz* e hét elején elutazott fővárosunkból. Pár napig Bécsben fog időzni, onnan Brüsszelbe megy a belga király meghívására. Egész őszig fog ott időzni, s körülbelül október végén jó haza. Tiszteletére mult csütörtökön az irói s művészi körben bucsuestély volt.

— A pesti szent ferencziek régi zárdaépületének azon részét, melyben az egyetemi könyvtár volt elhelyezve, a mult héten már elkezdték bontani. Helyén egy diszes háromemeletes palota fog épülni. Az építést *Kéler Nándor* építész vállalta magára, ki harmincz éven át fogja huzni a jövedelmet s a szerzetnek bizonyos évjáradékot fizet, 30 év múlva az egész épület teljesen átmegey a szerzet birtokába.

— Az orsovai koronakápolna meg lesz óva az enyészettől. A közoktatásügyi miniszterium állandó évi összeget utalványozott a kápolna folytonos jó karbantartására. A felügyelettel az ottani kir. határvámhatóság van megbízva.

— A könyvkötői kiállításon, mely a múlt héten tartatott, sok szép diszmunka volt látható könyvkötőink műhelyeiből. Különösen kitűntek Morzányi, Mehner, Geller s a Posner-féle intézet. Őt könyvkötőseged kapott huszfrankos első rangú díjat.

— Téli szüret. A Hegyalján múlt őszszel a hirtelen bekövetkezett fagy és hó miatt több gazda nem végezhetette be a szüretet s vagy harmincz hordóra menő szőlőt ott kellett hagyniok a tőkén. Csak február végén, a hó távoztával, juthattak ismét hozzá s ekkor szüreteltek. Azt mondják, hogy hasonló eset a Hegyalján már máskor is fordult elő s az ekként nyert bor meglehetősen asztali italul szolgált.

— Böhm József, a bécsi zenedei tanárok nesztorja, a múlt héten meghalt 82 éves korában. Ő alapította a bécsi hegedűiskolát. B. pesti születésű volt. Joachim, Ernst és Hellmesberger is tanítványai voltak. — Klinkowström jézus-társasági atyja, a nagyevű egyházi szónok, a múlt héten Szt.-Andrában, Karinthiában meghalt. 63 éves volt.

— Olaszországban a múlt év végével 906 hírlap jelent meg; ezek közül 396 politikai, 44 vallási és egyházi, 113 művészeti és irodalmi, 82 tudományos, 54 földművelési stb. A legrégebb lap a »Gazetta di Genova«, mely 1797 óta áll fenn. — Eugenia excelszárna, fiával IV. Napoleon herczeggel és egy lovaggal múlt hó 23-ikán Wilhelmshöhében volt, hol III. Napoleon császár németországi fogsága alatt tartózkodott. — Az angol felsőház is elfogadta a királynő új címét, s ezentul ott lesz a czimben az »indiai császárnő« is.

IRODALOM.

— Az esztergami »Irodalmi Értesítő« márcziusi, s az egri »Irodalmi szemle« aprilisi füzetei megjelentek. Mindkettő bő és érdekes tartalommal.

— Megjelent, s beküldetett: »Májusi ajtatosság gyermekek számára« Ára 10 kr. E 96 lapra terjedő igen csinosan kiállított ajtatossági könyvecske második füzetét képezi a Füssy Tamás által múlt télen megindított gyermek-könyvtárnak. A könyvecske május minden napjára egy-egy intelmet és imát tartalmaz, ezenkívül szent énekeket s a lauretomi lytániát. Igen alkalmas könyvecske 8–10 éves gyermekeknek iskolai ajándéknak. Kapható a Szent-István-Társulat ügynökségében s az egri érseki lyceumi könyvnyomdában.

— A szabadkőművéség irodalma. Midőn a szabadkőművéség hatalma hazánkban is kezd nagy mérveket ölteni és a nyilvánosság fényétől irtózni féligmeddig megszünt; midőn készülő félben látszik lenni a nyilvános működés mezejére lépni, véltvén, hogy a cselekvés órája már nemsokára itt lesz; életrevaló gondolat mindenestre e titkos társulat titkos eszejárását szellőztetni, szervezetét ismertetni és céljait napfényre hozni.

A német irodalom a szabadkőművéséget ismertető művekben, ha nem gazdag is épen, de nem is szegény, aminek egyszerű oka az, hogy Németországban e társulat terjedtebb, mint nálunk; és ott erejét már férfiasan gyakorolja, míg nálunk csak próbálgatja. Hazánkban igen kevés ember van tisztában a szabadkőművéség fogalmával; vannak, kik a név hallatára is már elborzadnak; mások gyerekségnek veszik az egészet; csak egy igen csekély szám tudja azt, hogy a szabadkőművéség céljai nagyok, eszközei nem megvetendők, emberei ügyesek, s ép azért a társulattól irtózni még nem elég, hanem jó lesz számba venni működésének irányát és eszközeit, azután még tenni is egyetmást.

Pachtler egyike azon német íróknak, kik megértették a kor hívó szavát és észszel, tudományyal, kellő bátorsággal a szabadkőművéség megismertetésére szentelték írói talentumukat, tudván azt, hogy az ellenséget először jól ki kell ismerni és csak azután teljes erővel támadni. Jelenben előttünk fekszik egy magyarra átültetett jeles munkája: »A szabadkőművéség titkos harca a trón és oltár ellen«, fordította a pécsi növendékpapság szent Páltársulata. Ezen művében kimutatja: 1) hogy a szabadkőművéség mily óriási elterjedésnek örvend különösen újabb időben, 2) mily döntő befolyást gyakorolt a legújabb kor és a jelen számtalan nagy jelentésű eseményére, 3) hogy a szabadkőművesek óriási tömegének jó nagy része vak eszköz főnökei kezeiben a cél, a remények, az irány tudata nélkül. Hogy szerző ezen világos célját elérje, okmányok alapján feltárja a szabadkőművesek tanainak ágait; kimutatja, hogy a szabadkőművéség teljesen atheus, hogy harcol a kereszténység ellen, harcol a királyság ellen, harcol Isten és a társadalom ellen. Világos lesz előttük e miből az is, hogy a szabadkőművéség miért működött eddig annyira titkosan s legújabb időben már miért nem irtózik annyira a napfénytől. A sz.-kőművéség eddig még saját tagjainak jó részét sem tartotta elég érettnek arra, hogy tanáiba avassa azokat; most pedig már a társadalmat is jól érettnek találja, hogy tanáiból és céljaiból egy-egy szemet közöljön vele; de különben is most már hiába bujkál, tanait más országokban legalább a felsőbb műveltségű közönség jól ismeri, ami szintén néhány tekintélyes író ügyes kezeinek köszönhető. Azonkívül már maga is elérkezettnek látja az időt a nagyobb mérvű működésre és azért sok tekintetben maga ismerteti magát. A szabadkőművéség egyik fontos és életbe vágó elve abban rejlik, hogy a sajtót, az irodalmat megnyerve, terjeszsze eszméit és tegye népszerűekké céljait. Ezen elvet Boulard Gyula, brüsseli szabadkőműves így fejezi ki: »Remélem, hogy a sajtó a szabadkőművesi tanok népszerűsítésével küldetésének egy részét teljesítendő; midőn azt látom, hogy minden jezsuitaház mellett egy kunyhót bérelnék a sajtó felállítására, és egy rossz napi lap (méchant journal) kiadására, akkor azt mondom, hogy nekünk minden templomunk mellett birnunk kell ezen roppant törvényes és alkotmányos hatalommal, a sajtóval, hogy úgy szóljon az igazság érdekében, mint beszéltenek vele a hazugság és gyalázat mellett.« Ezen elv minden ügynek csak használhat, mert valóban a sajtó, oly hatalom, melynek ma egészében véve döntő befolyása van minden ügyben; különösen azonban a napi sajtó befolyása megmérhetetlen a nem gondolkozó tömegre, mely jelszavak után indul és beszél. Ép azért a katolikus és általában a pozitív elveken nyugvó irodalomnak kötelessége minden fegyverét felhasználni, hogy a szabadkőművéség céljai, de különösen működésének eredményei és a döntő körökre gyakorolt befolyásának hatásai, szóval erkölcsi iránya és jelleme kiderüljön, az elfogult közönség kijózanuljon és szeméi felnyiljanak. Pachtler művének fő érdeme és irodalmi értéke abban fekszik, hogy a szabadkőművéség tanait pozitív adatok alapján rendszerbe állította és így a közönség igen könnyen világos fogalmat szerezhet a társulat elveiről és szervezetéről. A fordítók igen ügyesen tették, hogy a szabadkőművéség statistikáját is belevonták a fordítás keretébe és a magyar kőműves páholyokról is értesítenek. Pachtler műve Németországban nagy elterjedésnek örvend épen említett tulajdonai miatt; a sikerült fordítás is már eddig nem csekély pártolásban részesült; most midőn már megjelent, csinos kiállítása kedvessé, és csekély ára (1 frt 20 kr. 340 l. kapható Pécsen) a nagyobb papnevelő intézet sz. Pál-Tár-

sulatának elnökénél) könnyen megszerezhetővé teszi és remélhető, hogy a magyar közönség pártolását ily kitünő műtől megvonni ezután sem fogja.

V. M.

— A kalocsai növendékpapság egyházirodalmi »Szent-Ágoston-egylet«-e megrendelési fölhívást bocsátott ki Molitor Vilmosnak németből fordított »Égető Kérdések« című munkájára. A szerző által tárgyalt főbb kérdések: Mi az állam? Mi az egyház? Miként viszonylik egyik a másikhoz? Mi módon egyeztethetők össze a látszólagos ellentétek? Államveszélyes-e az egyház? Önálló társulat-e az egyház? Szól továbbá a házasságjogról, iskolakérdésről, stb. Ára a 15—16 ivre terjedő műnek 80 kr. Gyűjtőknek nyolcz megrendelő után tiszteletpéldánnyal kedveskednek. A megrendelések level. lapon april 20-káig eszközlelendők s Kalocsára a növendékpapság Szent-Ágoston-egyletéhez czimzendők, hogy a kiadók a nyomtatandó példányok száma iránt kellő időben tájékozassák magukat.

MINDENFÉLE.

Hogyan kell a gyümölcsfákat a nyulaktól megóvni?

Tudvalevőleg a nyulak olykor sok kárt tesznek a fiatal gyümölcsfákban, ennek meggátlására egy gazdasági lap legbiztosabb övszerűl ajánlja a következőket: egy darab hosszú fa-forgácsot szalonnával, sonkabőrrel vagy pörkölt szalonnabőrrel jól be kell kenni s a megvéendő gyümölcsfa tövével a földbe szurni.

Washingtonnak egy kalandja különös bizonyítékot szolgáltat arra, hogy mily csekélységekől függ gyakran egy nép sorsának alakulása. Az amerikai szabadságháború alatt egy elő-örson álló angol katona egy ellenséges tisztet vett észre, ki a holdvilágos éjben egészen közel jött, hogy kikémlelje az angolok állását. Az amerikai, észlelésekbe merülve, mindegyre közelebb lovagolt s végre már csak néhány lépésnyire volt az angol őrszemtől, ki egy bokor által némileg el volt fődve. Zajtalanul fölemelte fegyverét az angol és a kakasra tette ujját, hogy elsüsse a fegyvert, melynek csöve épen az ellenség fejére volt irányozva — de e perczben azon gondolata támadt, hogy még sem szép dolog egy embert mint egy vadállatot lelőni; leeresztette fegyverét, a zajra az amerikai figyelmessé lett, megfordította hirtelen lovát s elvágtatott. Ez az amerikai nem más volt mint Washington. A háboru akkor még alig kezdődött meg. Washington volt az egésznek lelke; ő vezette a függetlenségi törekvéseket, tőle függött minden, feléje irányult minden! — Ki tudja, mi lett volna Éjszakamerikából, ha azon angol katona akkor lelővi Washington.

A négy óriási bankjegy. Az angol bank négy darab bankjegyet bocsátott ki, melyek mindegyike 100,000 font sterling (1,000,000 forint) értéket képvisel; a lemezt a bankjegyek kinyomatása után megsemmisítették. Ezen négy bankjegy közül egy a Rothschildház birtokában van; a második a Coutts család tulajdona; a harmadik az angol bank kincstárában őriztetik; a negyedik arany rámában Roger londoni bankár és költő salonjában a falon függ.

Szerkesztői üzenetek. »Szálj csak, szálj csak«... bizony a papír-szárba kellett versét szállitanunk.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest. 1876. Nyomatott az »Athenaeum« nyomdájában (Ferencziek tere Athenaeum-épület.)

Társulati Értesítő.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.	
Vrabély Mihály trauczonfalvi plébános	9 45
Tormázy Gábor szabadkai káplány	12 85
Magasházy Károly helembeai plébános	27 73
Vizi István szakácsii plébános	3 15
Perényi Antal körmendi plébános	51 70
Néhai Fetter János volt seregélyesi plébános hagyománya	5 —

Szent-László-Társulat.

Adakozások a Szent-László-Társulat részére. frt kr.

A budapesti serviták társháza	6 —
Deutsch Károly Kisterennéről	1 —
Néhai Fetter János seregélyesi pléb. hagyománya	5 —

Hirdetés.

Magyarhonban

egbővebben fölszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák

és egyházi-szerekkel

római katolikus és görög rítusban.

Misemondó-ruhák,

Dalmatikák, pluvialék,

albák, rochette,

zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,

eiboriumok, füstölők,

lámpák, gyertyatartók,

tüzaranyozott, chinaezüst-

és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK

leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,

váczi-utca 15. szám, Budapesten.
(14—52.)